

Szerkesztői iroda:
N.-Enyeden, várszög-uteza
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLIÁK MÓR KÖNYVNYOMDÁJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
üdökre postán küldve:

Egész évre 4 frt.
Fél 2 -
Negyed 1 -

HIRDETÉSEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyiltér sora 15 kr.

HETI SZEMLE.

A képviselőház folyó hó 4-ikén befejezte a közmunka- és közlekedési miniszterium költségvetésének tárgyalását. A mily nagy érdeklődéssel kezdődött ezen költségvetés tárgyalása Rohonczy felszólalása folytán, ép anynyira alászállott az érdeklődés a tárgyalás vége felé, úgy, hogy ezen alkalommal catalogus olvasás után a ház kimondta, miszerint jövőre az igazolatlanul távol levő képviselőkkel szemben alkalmaztatni fog a házszabályoknak a napi díj elvonására vonatkozó cikkelye.

Ezután a földmívelés-, ipar- és kereskedelemügyi miniszterium budgetjére került a sor. A képviselőház úgy látszik nagyon is érzi annak igazságát, miszerint Magyarország anyagi felvirágzása nagyban függ attól, hogy az ezen tárczához tartozó ügyek miként karoltatnak fel. Innen magyarázható ki az az öröndetes jelenség, hogy ezen tárcza költségvetésének tárgyalása iránt az érdeklődés hovatöbb fokozódik.

Nagy volt az érdeklődés ez alkalommal is. A tárgyalás igen életrevaló indítványok beadásával nyílt meg. Gróf Zichy Jenő javaslatot nyújtott be az iránt, hogy a kormány a honvédség részére szükségeltető felszerelvényeket s általában a hatóságok szükségleteiket magyar gyárakból, magyar iparosoktól szerezzék be. — Ezen javaslatot a képviselőház tagjainak nagy többsége írta alá. A ház elvileg el is fogadta Zichy javaslatát és a kivitel módzatainak megvitatása ezéjéből a közgazdasági bizottsághoz tette át — Göndöcs Benedek egy mezőgazdasági akadémia Budapesten leendő felállításának eszméjét pendítette meg. Szalay Imre a gyártott eszrok ellen szóló javaslatot nyújt be. Ezen javaslat is elfogadott oly módon, hogy erre vonatlatólag a miniszter ez év végéig törvényjavaslatot közöszszen be. Steinacker Ödön az ipartörvény terjedtítéséről szóló törvényjavaslat beadását sürmóti, mire báró Kemény Gábor ő mulgta kijegenti, hogy az ipartörvény revisiója munkálatban leán s az arra vonatkozó törvényjavaslat beadása rövid idő alatt be fog következni. Madarász József indítványozza, hogy Magyar-Óvárt a német tanfolyam töröltessék el, indítványa azonban 87 szóval 62 ellen mellőztetik.

Az általános tárgyalás befejeztével az egyes tételék tárgyalására tért át a ház s azok változatlanul elfogadttván, ezen költségvetés tárgya véget ért.

Végül miután a honvédelmi miniszterium költségvetése is egy ülésben 7-én letárgyaltott, ezzel a két hónapra terjedő költségvetési viták lejártak és Magyarország állami költségvetése az 1882-ik évre országgyűlésileg meg van állítva, miszerint a bevétel 301.967.244, kiadás 328.228.281 frt és így deficit 26.261.067 frt, mely deficitből a pénzügyminiszter 23.261.067 forintot papír-járadékok kibocsátása, 3 milliót más forrásokból fog fedezni.

A lázadás színhelyén a múlt heti heves harcok után, melyek Focsa vidékén a Zagorjában vivatnak s melyek az ott áborozó erős fölkéző csapatok szétszórásával, a krebljainai fensik elfoglalásával és Ublé elestével végződtek, a nagyobb szabásu operatiokban, ugylátszik, újlag némi szünet állott be. Ezen szünetelés oka két körülményben-található fel. Egyik: hogy a beálló tavaszi olvadás, esőzések hadesapataink mozgását csaknem lehetlenné teszik; másik: a fölkézők a közelebbi napokban szenvedett érzékeny vereségeik folytán, mint a lázadás első hetében, újlag 100—150 főre menő apróbb csapatokra oszlottak és így alig van olyan erejük egy tömegben, mely ellen nagyobb tömegekből álló hadesapataink operálása lenne szükséges.

Azonban a kivított nagy előnyök dacára is tévedés lenne azt hinni, hogy a fölkézés vesztett makacs természetéből. Sőt ugylátszik, hogy az a szerensétné népség ellentállását folytatni szándékozik a végletekig. A fölkézők a mahumedán elem is osatlakozott. A fölkézők számát Krivoszjében 2000, Herezegovinában 8000 főre becsülik. A mahumedánok külön csapatokban harcolnak, számuk 2500 főre becsülettik. A fölkézők sorai között nők, sőt 12—13 éves gyermekek is találhatók. Mindazonáltal katonai körökben azt reménylik, hogy kedvező idők beálltával két hét alatt a hadjárat be lesz fejezve, miután minden fontosabb katonai positió jelenben hadesapataink kezei közt van.

Az újabb időben hirhede vált orosz tábornok, Skobelev, miután még Varsóban is mondott

egy pár toasztot, melyekben a lengyeleket szólította fel az oroszokkal való testvéries ölekezésre, folyó hó 5-én csakugyan megérkezett Szentpétervárra, hol nagy tömeg kíváncsi, néhány barátja üdvözetekkel fogadták s a tábornok megindultán hajtott el a váróteremből. — Hir szerint a czár fogadta is, de csak négyszem közt; más hírek szerint ellenben Skobelev nem is volt Gaesinában a czárnál. — Párisból történt eltávozásával azonban korántsem tekinthető eljettnek Skobelevnek azon kedvenc eszméje, hogy Orosz- és Franciaország között szövetség hozassék létre, főleg Németország ellen. Ezen ezé érdekeben most sógora Leuchtenberg orosz herceg fáradozik, ki néhány nappal ezelőtt Párisba érkezett és ott Gambettával és pártjával naponkint értekezik a szövetség előkészítése érdekében. Franciaország viszonyai azonban a mellett szólnak, hogy a szövetségből aligha lesz valami, miután jelenleg jó formán kalandos természetű lehetne az egész vállalat.

Szaporodnak a királyságok és királyok szomszedságunkban. Folyó hó 6-án a kis Szerbia is királysággá lett. A szerb szkupcsina Szerbiát királysággá és Milán fejedelmet I-só Milán néven Szerbia királyává kiáltotta ki a délelőtti ülésben. A hatalmak ezt alá is írták Oroszország kivételével, mely állam az elismeréssel különböző ürügyek alatt késedelmezik. Belgrádban nagy ünnepelességek vannak folyamatban. — Ezzel az ügygel kapcsolatban érdemesnek tarjuk megemliteni, hogy Milán király az osztrák-magyar követnek azt mondta, hogy „Szerbia ezentúl is erélyes és loyális, az ország érdekeinek leginkább megfelelő politikát fog követni, hogy bebizonyítsa, mikép az új királyság mindenja a rend, nyugalom, haladás és polgárosodás eleme kíván maradni. Ezeket az érzelmeket nemzete is osztja.”

A török állam hivatalos nézeteit tolmácsoló „Vakit” ezimű török lap fölhívja a magyar-osztrák államot, hogy Törökországgal lépjen szövetségre, miután érdekeik a szláv áramlattal szemben azonosak. A szövetség feltétele lenne: csapataink Novi-Bazárból kivonása.

Egy oly férfi életét kívánom ezen egyszerű és sok tekintetben kiegészítésre váró életrajzzal vázolni, ki — amíg körünkben élt, lovagiassága, nemes lelkülete és közügyekben tanusított buzgalma által társadalmunk szeretetét, tiszteletét bírta, de aki ezen felül a nemzet harcaiban tanusított hősiességével a dicsőség hervadhatlan babékoszorúját vívta ki magának s nevét megörököltette azon hősökével együtt, kiknek tetteit történelmünk lapjai méltán fogják az utókorra hagyni.

Meg kell jegyezmem, hogy ez életrajzhoz aránylag csekély adat áll rendelkezésemre. A „Hazánk és Külföld” ezimű képes heti lap 1868. évi folyamának 49. számában közölt életrajz, néhány okmány és töredékes feljegyzés az, amiből sietve kellett összeállítanom a derék férfi emlékezetét, ki csak legbensőbb barátjainak és azoknak is csak nagyon ritkán szólott jeles tetteiről. — Soha sem dicsekedett fényes bravurjaival és nem sietett azok közé vegyülni, kik piacra vitték azon események történetét, melynek részesei, de legtöbbször csak — tanulni voltak.

Nagyvárad Incedy László régi magyar nemes család ivadéka volt, melynek tagjai polgári és katonai pályán előkelő állásokat foglaltak el, egyik ága pedig bárói eziművel élt. Született Kolozsvárt 1809. aug. 8-án, atyja László, fő kormányzékai tanácsos, anyja b. Kemény Kata volt. Ő volt a legidősebb következő testvérei között, u. m.: Kata, férj. Toroczky Lászlóné, Samu (a vitéz honvéd és piskii hős), Anna, férj. Zeyk Lászlóné, Sándor, Zsuzsa, férj. Barok Jánosné, Julia, férj. Bokros Lajosné és Károlina, férj. Vass Ferenczné, kik közül jelenleg Samu és Károlina élnek.

Szüli házánál gondos nevelésben részesítve, tanulmányait a kolozsvári ev. ref. collegiumban kezdte meg és 1825-ben a bölcsészeti, 1827-ben pedig a jogi tanulmányokat jelesen végezte. Alig lépett ki az iskola falai közül a 18 éves ifju, már akkori idők szokása szerint a közpályára lépett. A megyék gyűléstermei s az úgynevezett gubernium, a felségesnek ezimű erdélyi kir. fő kormányzék voltak a közigazgatási pályára készülő nemes ifjak gyakorlati iskolái, mint honorarius vice notarius, vagy mint gubernalis írnok. Így Incedy is 1827.

TÁRCZA.

BÁLBAN.

I.

Muzsikaszó, élénk zsbaj körültem . . .
E vigságnak nem rég én is örültem,
De most úgy bánt, hogy szívem is fáj bele,
Minden víg arcz bánatomnak gúnnyjele.

Itt és amott a párok úgy nevetnek,
Mohón szedik rózsáit a jelennek . . .
Nem rég én is ekép szedtem tán épen,
Csakhogy azok tövisét is letéptem.

Minden ifju lányán úgy elandalog,
Azt hiszik, hogy a lányok mind angyalok . . .
Szenvedélylyel hittem nem rég magam is,
De most tudom, hogy a menyinyi mind hamis.

Hévvél néz az ifju lánya szemibe . . .
Oh, miért is, hogy eljöttem én ide! . . .
Nem tudok mást, fájó szívvel nevetem,
Mint boldogit másokat a szerelem.

II.

Szünet alatt megrezdül a ezimbalom,
Fölsír rajta fájdalmasan bús dalom,
Több bánat már nem fér el a szívembe,
S hangjaiban mintha az mind ott lenne.

Mint tört virág, esüggeden ül az a lány,
És az arca oly bánatos, halavány,
Alig látszik arczának rózsája . . .
Sok könyharmat hullhatott le reája! —

Elmerülök nézésébe — s ez alatt
A zenének bús hangja is elhallgat.
De rá kezd, mi ott ül már arczámon,
„Szerettek én egyetlen egy virágom!” —
És a kis lány reám tekint s mosolyog . . .
Szívem pedig csak azt érzi, hogy boldog;
Hajh! mert annak a kis lánynak mosolya.
Új tavaszán a legelső ibolya . . .

III.

A szünet is lassan-lassan eltelik,
Lesz még idő, van még idő reggelig:
Hadd szóljon hát az a nóta vigabban,
Bánatomat úgy is már elsirattam! —

Jöjj leányka! hadd tudja meg a világ,
Hogy télen is virul tavasz s rajt virág,
Hogy a tarlott kebelben is megterem
A virágok legszebbje: a szerelem . . .

Balázs József.

INCZÉDY LÁSZLÓ.

(Szül. 1804. augusztus 8., megh. 1882. márczius 3.)

Napról napra hullanak a nemzet jelesei s folytonosan kevesbedik azon férfiak száma, kik az oly dicsőségteljes szabadságharcot állhatatosan végig küzdvén e fényes korszak élő emlékei maradtak.

A „Kemény Zsigmond-társaság márcziusi üléséről.

M.-Vásárhely, 1882. márcz. 5.

A „Kemény Zsigmond-társaság” márcziusi havi rendes ülésén Apár Károly elnökelt, a jegyzőkönyvet Kerekes Sámuel h. titkár vezette. A nyilvános ülésre kihirdetett tárgysorozatban dr. Tolnay Lajos felolvasása állott első helyen. Legújabb kritikánk és Kiss József költeményei ezúttal, míg második felolvasási tárgyat a febr. 22-én tartott szerkesztőbizottsági ülésen n. Szolga Miklós kir. táblai bíró rendes tag hátrahagyott költeményei közül egy párnak a bemutatása tüzetelt volt ki, de boldog emlékeztető Szolga Miklós összes iratainak rendezésével még most is foglalkozván a család, ezen szám levétezt a napirendről s valószínűleg egyik közelebb tartandó ülésen leendő módunk és alkalmunk a veterán székely költő hátrahagyott költeményei közül egy pár kiválóbb terméket megismerhetni.

Dr. Tolnay Lajos, elismert írónk, fentemlített ezimen egy tanulmányt mutatott be, melyben részletes boncolás alá veszi legújabb kritikánkat Kiss József költeményeire nézve s mintegy középutat választva a Kiss József Arany Jánosig magaslatok és a „Budapesti Szemle” febr. havi füzetében M. P. aláírással megjelent dorong-féle kritikák között, kimutatja, hogy Kiss József egy valódi költői tehetség, de azért még nem említhető azon irodalmi névvel, melyre a „Pester Lloyd” helyezte közvetlen Arany János cathedrájába, másfelől jóval felül áll azon kicsinylésen, melyre a „B. Szemle” kívánta törpíteni. — Mai felolvasásában a napi lapok és szépirodalmi vállalatok egy némelyikének kritikájával foglalkozott tüzetesen, míg egyéni nevezetnek elmondására az ápril havi rendes ülést jelölte ki. Az igen érdekesen összeállított és szerző által egyes idézetekkel, kellő hangsúlyozással felolvasott tanulmányt, a szép számú női és férfi közönség mindvégig éber figyelemmel hallgatta s végül hatalmasan megajánlta. Már csak zamatos nyelvezetéről és aethtikai becsenéltségéről is megérdemelné ez a gondos tanulmány és tárgyilagos indokollással kísért kritika a kritikákkal szemben, hogy nyilvánosságra hozza, érdekes eszmecsere-re adhatson alkalmat. Reményünk van, hogy ha nem egybeitt, a „Kemény Zsigmond-társaság” kiadásában minelőbb megindítandó hetilapban napvilágra jut ez a kellően argumentált kritika, mely Kiss József költeményeit objectív szemrevégyen nézi s azokat sem az éghez nem kívánja emelni, sem pedig odadobott kicsinyítő megjegyzéssel — minden teljes indoklás nélkül — nem akarja elbírálni. Végül „Dal a szegény Arjéről” című balladáját olvasta fel a tehetséges költőnek, melyet még 1868-ban írt s melyet a „Budapesti Szemle” kiméltelenül lerántott, Tolnay ellenben annak szépségét hatásosan illusztrálta úgy értelmes felolvasása, mint aethtikai taglalása és méltatása által. „A ki 14 évvel ezelőtt ilyen verset írt, attól a valódi tehetséget nem lehet megtagadni” ezen szavakkal végző be Tolnay szavait, s mi is ezen nézethez csatlakozva zárjuk be mai tudósításunkat.

Rendes tudósító.

Az országos könyvkiállítás.

Tulajdonképen Fraknó Vilmos volt az, ki ez ügyet először szorgalmazta, midőn a budapesti muzeumi könyvtár csarnokában közszemlére állította ki azokat a régi kéziratokat, illetőleg nyomtatványokat, melyek a muzeumi könyvtárban foglaltak. Megpendítette egy történelmi könyvkiállítás eszméjét, de akkor még valósíthatatlan volt az eszme, részint mert nagyobb mozgalom indítására nem volt idő és alkalom, részint mert a külföldről csaknem lehetetlen volt beszerezni a szükségeseket.

Julius havában 6479/1827. gub. sz. a gubernialis irnokká nevezetett ki, és e hó 6-án fel is esküdt, s amint a szolgálatáról kiadott bizonyítvány tanúsítja, úgy a kezelési mint a fogalmazói szakban szorgalma, tehetsége és magaviseletével kiérdemelte felebbvalói dicséretét. 1831. évi aug. hó végeig, tehát négy évig és egy hónapig szolgált ezen minőségben. Nemileg esodálatosnak s feltűnőnek tetszhetik ezen kisszerűnek tetsző szolgálat a mai kor fának, ki alig rázza le az iskola porát, már oly magas hivatalt kíván, mely csak ambíciójának, de nem egyszerűen tehetségeinek felel meg. Katonai pályára lépett Inezedy, melylyel életének új, dicsőségben, de szenvedésekben is gazdag korszaka kezdődik. Az 52-ik sorsz. alapkönyvi (Grundbuchblatt) kivonata szerint 1831. május 16-án hadnagygyá nevezetett ki. 1836. december 1-én a 26. számú Vilmos német-alföldi király nevével viselő gyalogezredhez tételét át, 1844. júl. 19-én pedig az 52. számú Károly főherceg gyalogezredében főhadnagy lett, mely ezredhez 1838. június 1-én lépett be. Ezen állásában Kaposvárt, Somogy megyében, működött, mint hadfogadó tiszt, így találta őt is a hazánk történetében oly fényes korszakot jelölő 1848. év. Midőn ez év május 16-án kiadott rendeletben egyelőre 10 honvéd zászlóalj felállítására kimondatott, és ezen önkéntesekből toborzott zászlóaljak alakításával a magának világhírű nevet szerzett honvédsereg alapja meg lett vetve, Inezedy sem késett eléget tenni azon felhívásnak, mely a „királyi trón, haza és alkotmány védelmére” alakított hadtestben való szolgálatra felhívta s midőn Mészáros Lázár tábornok május 25-én átvevő hadügyminiszteri tárczáját, Inezedy is felajánlta szolgálatát, minek folytán jun. 12-án István főherceg nádor által a 8-ik honvédzászlóaljhoz századosra nevezetett ki. Azonnal átadta a es. kir. hadfogadó tisztséget szabályszerűleg Dinopli főhadnagynak, s tevékeny részt vett honvédzászlóaljának kiképezetésében. Szükség is volt erre, mert délen a horvátok és szerbek a bécsi kamarilla celszövényei által feligatva, fegyveres erővel tagadták meg a magyar kormány iránti engedelmességet és nyílt lázadásban törtek ki. Már július hóban Berchtold tábornok által Szt. Tamás ellen roszszul vezetett első támadás után Eszékre lett rendelve Inezedy zászlóalja, majd ismét Szt. Tamás har-

madik ostromához, mely 1848. sept. hó 21-én szintén eredménytelen maradt.

E közben Ausztriában is forradalmi mozgalmak történtek és Bécs felkelt lakossága Messenhausserrel élén fegyverrel állott ellent az Anersperg herceg vezérlete alatti ostromló seregeknek, melynek támogatására sietett Jöllaesies horvát bán is. A magyar kormány mintegy 16.000 jobbra ujoncz honvédet és huszárt, mintegy 18—20 ezer nemzetőrt és 48 ágyút számláló hadsereget állított fel Moga altábornagy fővezérlete alatt, mely hosszas tétovázás után Kossuth akarata és Görgey terevi szerint október hó 28-án Bécs felszabadítására indult. Inezedy is ezen sereghez volt beosztva és pedig a sep. 27-én kelt kinevezés folytán mint a 14. honvédzászlóalj őrnagygya, honvédekkel előbb Helze tábornok dandárához, az október hó 30-án történt schwechati esata alkalmával pedig Schweidl ezredes dandárához tartozott, mely a középhad második hadesapatában állott. Hiába művelte azonban Guyon — akkor nemzetőrségi őrnagy — csapataival szuronyt szegezve a vitézség csodáit, hiába tüntették ki magukat Répásy ezredes ifju tüzeire, az ellenség túlnyomó ereje s még inkább a vezérlet hiányossága már előre kétségessé tette a diadalt, melynek reménye is eltűnt, midőn a Komárommegyei kaszások egy közéjük esett bombától rendetlen hátrálásnak eredve, maguk után vonták a nemzetőrök nagy részét és ezzel a csatarend felbomlását, mire a sereg parancsot vett a Fische folyón való visszavonulásra. Itt mutatta ki Inezedy kitűnő bátorságát és lélekjelenlétét. Ő is a magyar seregeknek a túlnyomó ellenségtől megtámadott bal-szárnyának segítségére indítván, midőn a csatarend felbomlott, hogy a futótömeg honvédeit is el ne sodorja, a Bécsebe menő út baloldalán felállított zászlóalját a Duna felőli jobb oldalra vezette, s ott kemény állást foglalva, mindaddig ott maradt, míg a visszavonulásra parancs nem adatott. A 14-ik honvédzászlóalj ezen hősie magartatása és a jobb szárnyon szintén megmaradt ágyútelep folytonos tüzelése nagy befolyással volt arra, hogy a császáriak a magyar hadsereget üldözni nem merészték.

Török Bertalan.

(Folytatása köv.)

N.-Enyed, 1882. márcz. 9.

Tek. szerkesztő úr!

Sokat tépelődtem, tek. szerkesztő úr, vajjon beküldjem-e ezen levelet becses lapja számára vagy sem. Mert munkához szokott kezeim kijötték az irás mesterségéből, s ha rétor koromban (nem tréfa, végeztem a retorikát) tudtam is az orthografiát, ma nem hiszem, hogy hibátlanul írjak, mert a kor előhaladt, s a megtanult kevésből is sokat felejtettem, azonban helyzetemet tekintve, reméltem, lesz szives a tek. szerkesztő úr azokat kikorrigálni. Tek. szerkesztő úr, én is olvasgatom becses lapját, a „Közérdek”-et bár szegény állapotomnál fogva előfizetője még nem lehettem, de mihelyt egy jó vásárom lesz, azonnal berukkolok én is, mert úgy találok, hogy ezimének megfelelőleg városunk minden érdekeit felkarolja.

Olyan jól esett lelkemnek, látnom, hogy vannak olyan emberek is, kik foglalkoznak az iparos ügygyel, s szeretnék azt elhagyott állapotából kiemelni, virágzásra juttatni. Én teljesen egyet értek t. Sebestyén polgári iskolai tanító úr, becses lapjában közölt nézeteivel, hogy t. i. városi iparunk fejlődése útjában legnagyobb akadály az iparosok kevés ismerete, s valóban igazat adok azon nézetének, hogy iparos iskolát kell állitanunk, mely az általános tudatlanság homályát megszüntesse, s áldó világosságot árasztson az ipar fejlődésére. Igaz az is, hogy egy ily iskola felállítására, — tekintve a mi általános szegénységünket, — más alapon aligha lehetséges. Olvasva említett felhívást, ismerte tértelenségünket teljesen, mégis hittem, hogy iparos társaim megindítják a mozgalmat ez ügy érdekében. S hitemet még azon körülmény is megerősítette, hogy a komám, ki többet járván, többet hall, azt hozta értesemre, hogy mozgalom indult, oly czélből, hogy az enyedi iparosok egyesülve, „iparos kör” alakítsanak, hogy ügyes bajainkat, miket egyesek segíteni nem tudnak, egy erős és tekintélyes egyesület igazítsa. E hirt jól esett hallanom. Vártam teljesülést. És daczára, hogy e mozgalmat városunk egyik legderekabb, értelmesebb és önzetlenebb iparos társam nevével hozták kapcsolatba, fájdalom még sem valósult meg, az ipar fejlődése nagy kárára.

Azon vágy sarkalt ezen levél megreszkírozására, t. szerkesztő úr, hogy vajha igénytelen szavam felemeljen, ezen már szunyadozó ügyet álmából felébreszthetném, s teljesülése iránt valamit tehettem volna, hogy a haladás útjáról általa bár egy akadály kavicsot emelhessem el. Jól tudom, lesz becses lapja olvasói között, ki tán rám mondja amaz itélet: „ne sutor ultra crepidam”, de ezélem tisztasága, az iparos osztály vagyonosodásának és értelmesedésének erős vágya ellenállhatlanul vonzott, nézetem elmondására, mit ha tek. szerkesztő úr vissza nem útasít, bátor leszek máskor is megtenni.

Kiváló tisztelettel

egy öreg eszmadia, 48-as rokkant hónap.

VIDÉKI LEVÉL.

Abudbánya, 1882. márcz. 8.

Társadalmi életünk főbb tényezőinek megismertetése, úgy hiszszük, nem lesz egészen érdektelen becses lapjának olvasói előtt, annyival is inkább, mert a „Közérdek” olvasóinak nagy részét bizonyára a megye lakósi teszik, kiket az ugyanazon megyében élők társadalmi viszonyai közelről kell hogy érdekeljenek.

Múltkorii levelünkben két oly üdvös intézményről emlékeztünk meg, melyek városunkat évtizedekkel vitték előbb, azért mostan nem hallgathatjuk el azon fő tényezőket, a mely ezen intézmények létesítésére hathatósan közreműködött, és ez a polgári olvasó és társalgó egylet.

Ezen egylet 1878. május havában jött létre, a mikor is a polgárság belátva azt, hogy szétszórtan semmi üdvöst, semmi jót ki nem vihet, hanem mindig csak a körülmények és viszonyok játék-labdáján, vagy pedig egyesek önző céljainak eszközeül szolgál, ösztetómőrült és megalakítá azt az egyletet, mely feanállása óta városunk közügyeit miadig szívén hordozta s melynek több városunk előhaladását s jólétét eszközöl intézmény közszönheti lételet.

Mindjárt alakulásakor látva az egylet azt, hogy városunk ügyei oly kezekbe jutottak, a melyek azokat a legkönyvnyelmben vezetik, egész erejéből azon kezdett munkálni, hogy városunkat kivegye a gondatlan kezekből s sikerült is ösztetartása által egy tanácsot, mint a képviselő testületet annyira purifikálni, hogy most bátran állíthatjuk, hogy ügyeink a legjobban intézetnek s oly tanácsunk van, a melyre büszkék lehetünk s e tekintetben megyénk bármelyik városával kiállhatja a versenyt, a mint ezt régebben mélyen tisztelt főispánunktól volt szerencsénk hallani.

A polgári segély-egylet, melyről mult levelünkben emlékeztünk volt meg, szintén a polgári olvasó egyletnek köszöni lételet, a mit bizonyít egyfelől az, hogy a részvényesek legnagyobb része tagjaiból áll, másfelől még inkább az, hogy ezen egylet alakulása előtt bár többen próbáltak egy ily jótékony s városunk előnyére szolgáló intézményt létrehozni, de az az ösztetartás hiánya miatt soha sem sikerült.

Az állami elemi leányiskola és egy bányászati szakosztályilag egybekötött felsőbb népiskola kérelmezése is ezen egylet kebeléből indult ki s ma már ennek is egyik része teljesülve van a 2 tanítónóval felállított leányiskola által s hiszszük, hogy a másodikkal elnyerése is csak dő kérdése.

Ezeneken kívül most jelenben is egy oly ügy elintézésén működik, mely ha sikerül, a min pedig legkevésbé sincs okunk kételkedni, egy több év óta alig törhető mizeriától menekül meg városunk. Erről azonban csak később szólhatunk, mert most még az ügy jól felfogott érdeke hallgatást parancsol.

Ennyit a még nem épen négy évi idő alatt, mióta a polgári társalgó egylet fenn áll, elég szép eredmény s ha még ehhez hozzá adjuk, hogy saját közvetlen ügyeiről

sem felejték könyvtárt terekkel fe ünnepeit a netében k által ifjain zát, mely hely: bátr egylet ere jólétére s hogy eznt

Bezá polgári eg sas-, ének folyásról

Dies

lyének tár ben szólo járványos sokfajú vé ban még van itt vő Vöröskere nunkkal. lését: va csapásban mely e u tók, a n. tor rong már ösz néhány s kolába já és felső e eddig a

A

rendez:

beli szeg

készülete

Vat

kezelés

doctor”

szabályre

szerérdek

tás melle

köben sz

Me

rendre. s

A

lyet legkö

uteza 8. s

fogásunk.

temények

„600” esa

ny kiáll

Ven öszsz

nagyszab

A lyrái.

gában fog

budapesti

tek. Ezen

felőli a

szövegek,

ki a vasú

knak az

ges kelet

egy for

aranyvág

műveit k

a „Hatsz

mebe. Me

ügynök

tartalma:

tás.) —

halálig

szédurain

nök. Csev

M. ford.

millióna

reszk; ir

pek: A

pihenője

ban. —

melléklet

tár. Sakk

Kérdések

— A kis

IV. ker.

gyedévre

punk m

kr. — A

érdekes

*

hogy a

sem felejtkezett meg, mert mintegy 600 darabból álló könyvtárt alapított, az egyet helyiségét butorokkal, luszterekkel felszerelte s alakulása óta minden évben megünnepeli március 15-ikét, hogy ezen nemzetünk történetében korszakot alkotó nap vívmányainak megújítása által ifjainkat tanítsa meg forrón szeretni az imádott hazát, melyen kívül a nagy világon nincsen számunkra hely: bátran állíthatjuk, hogy a polgári olvasó és társalgó egyet erejéhez képest mindent meg tett, a mit városunk jólétére szükségesnek és üdvösnek látott. — Ohajjunk, hogy ezután se legyen másképpen!

Beszárjuk már levelünket azon tudósítással, hogy a polgári egyet az idén is készül március 15-ét felolvasás-, ének- és szavatokkal megünnepelni, a minék lefolyásáról majd tudósítani fogjuk a „Közérdek” t. olvasóit. *)

Abrudbányai.

Dicső-Szt.-Márton, márcz. 8.

Dicső-Szt.-Márton, mint Kis-Küküllőmegye székhelyének társadalmi életéről olykor-olykor annál szívesebben szölok e lapok hasábjain, mert itten, — bárha a járványos betegségek, minők a kanyaró, szarvashurut, sokfajú végrehajtó, fel-felütik fejüket, rubrikáikat, általában még is nagyobb az örvendetes jelenségek száma: van itt virágzó casino és könyvtár, két elismert dalkör, Vöröskereszt-egylet, melynek férfi-osztálya, élén főispánunkkal, ma tartja rendkívüli érdeklődés mellett közgyűlést; van nagyszámu értelmiségünk, mely sok elemi csapásban is erős akarattal érvényesíti azon ambícióját, mely e megvót egykoron a vezérségre juttatta; a tanítók, a n. é. közönségre ámaszkodva, a dr. Jeney Viktor rongyos-egyletét vették ezélba utánesinálni; már össze is táncoltattak 30 frtot s fel is öltöztettek néhány szegény tankötelest, minék folytán a tényleg iskolába járó tankötelek száma, csak a fin-állami elemi-és felső népiskolában a 150-et már meghaladta, holott eddig a létszám 130—140 között ingadozott.

A „Vöröskereszt” hetenkint fillérestételeket rendez; ezeknek jövedelme fele részben mindig a helybeli szegény tanulóké. Ily éstély lesz ma is; s az előkészetektől itélve, nagyon népes, érdekes.

Van tüzoltó-egyletünk; fájdalom orvosi gyógykezelés alatt. „Keresetük megmentésére egy csoda-doctor” vélné az olvasó?! nem bizony, hanem erélyes szabályrendelet, mely egyelőre az ezen ügy iránti kényserérdeklődést szülné, ezen újszülött-aztán kellő idomítás mellett olyanná alakulna, a mint azt a közjó érdekében szeretnők látni. . . .

Még sok fölemlítésre méltó van nálunk. Rendrendre, szerkesztő úr engedelmével, megemlékezem róluk. A viszontlátásig.**) N.

IRODALOM.

— „Hatszáz nemzeti dal” ezime azon díszes kötetnek, melyet legközelebb Mehner Vilmos budapesti (IV. ker. papnövelde-uteza S. sz.) hirlap- és könyvkiadótól kaptunk. A ezim ellen van kifogásunk, mert fáradságot vettünk magunknak s megolvassván a költeményeket, azok száma 647-et tesz ki. Ugy látszik tehát, hogy a „600” csak szerény kerekszám akar lenni. A mi a művet illeti, az ugy kiállításra, mint beltartalomra pártatlan a magyar könyvpiacozon. Von összehatolt, elavult antológia vers-, dalgyűjtemény elég, de ilyen nagyszabású, tapintattal, helyes érzéssel összeválogatott egy sines. A lyrái, szavál, hazafias, tréfás, leíró költészet gyöngyein kívül magában foglalja a könyv a régi jó s a legújabb népdalokat, melyek a budapesti népszínház deszkáiról gyujtanak, vagy a nép ajkán természetek. Ezenkívül a repertoiron levő valamennyi operette azon dalait is felöleli a mű, melyek népszerűvé váltak; végre vannak benne operaszövegek, s a különféle nemzetek indulói. Ezzel még nem merítettük ki a vaskos könyv tartalmát. Azonban ez is eléggé ajánlja. De leginkább ajánlja az, hogy — mert a vállalkozó szellemű kiadó tömeges keletre számít — ára a szép barna vászonba kötött példánynak egy forint; díszpéldányé, aranyos arabeszkkel 1 frt 50 kr.; egész aranyvázással 2 frt. — A ki nem szeretheti meg az egyes költők műveit külön-külön, továbbá a ki szereti a józsi dalokat, arra nézve a „Hatszáz magyar nemzeti dal” sokat ér. Ajánljuk olvasóink figyelmébe. Megrendelhető minden könyvkereskedő-, könyvtő- és könyvügynöknél.

— A „Képes Családi Lapok” legújabb számának (23-ik) tartalma: Az apa bosziája. Elbeszélés; írta Cserhalmi T. M. (Folytatás). — A szerelem áldozata. Költemény; írta Lévai Sándor. — A halál. Beszélyke; F. C. E. után Városi Malvinától. (Vége). — Szomszéduraimk. Rajz; írta Szappanos Sándor. — A regényolvasás és a nők. Csevegés; írta Sganarelle. — Életet életért. Keleti kép. Irta R. M. ford. Belladonna. — Munkácsy Mihály itthon. — A Rothschild-ok millióinak eredete. Irta Pagyaroézi M. — Az én feleségem. Hnmoreszk; írta Philantrop. — Képmagyarázat. — Mindenféle. — Képek: A brémai olimpince. — A lázadás színhelyéről. Előőrök pihenője a Carina-hauban, Trebinje mellett. — Temetés Dalmáciában. — Melléklet: „A kincs” ezimű regény 161—176 — Külön melléklet: Kérdés, Felelet és ajánlatok. — A borítékon: Heti napár. Sakk-talány. Számrejtven. Talány megfejtések. Megfejtők nevei. Kérdések, feleletek, ajánlatok. — A szerkesztőség postája. Hirdetések. — A kis lottó húzása. — Elfőzethetni: Mehner Vilmosnál, Budapest IV. ker. papnövelde-uteza S. sz. Egész évre 5 frt, fél évre 3 frt, negyedévre 1 frt 50 kr.

— Beküldetett. Tárca-levelek írta Boross Vilmos, lapunk munkatársa. Megjelent Karcagon, kiadja Szódi. Ára 1 frt 50 kr. — Addig is, míg esetleg részletesebben ismertetnők, ajánljuk az érdekes művet olvasóink figyelmébe.

*) Elvárjuk.

Szerk.

**) Én istenem! mikor efléket szedek, mindig eszembe jut, hogy a nagyenyedi levelező ugyan miféle épületes dolgokról írhatna. Szédő.

— „Árpád vezér és Szent István király” ezimű könyvműlapokra nyit megrendelést Halász István előnyösen ismert fővárosi könyv- és műkiadó, ki más a hazai történelemből merített díszes képekkel megnyerte a magyar közönség bizalmát oly anynyira, hogy reményünk lehet, mikép vállalataival mindinkább ki fogja szorítani a külföldi selejtes műtermékeket, melyekkel idegen ügynökök gombamódra elárasztják az országot, rontva és ferde irányba terelve a jó ízlést. Az említett két történeti műlap 2° centimeter nagyságban méltó díszet képezendi minden lakasnak. A műlapok ára egyenkint 2 frt. A megrendelések kiadóhoz (Budapest, VII. kerepesi út 32. sz. alatt) bérmentve intézendők.

— Tábornok és Parsch nemzeti zeneműkereskedésében (belváros, korona-uteza) megjelent: Szentirmay Elemér jeles dalköltőnk-től a György Vilmos „Öreg béres” ezimű népszimnűvéhez írt s közkedveltséggel fogadott 10 eredeti dal. I. füzet. 1. „Búza búza.” 2. „Égő vörös.” 3. „Esti szellő.” 4. „Hogy ha kedves az élet.” 5. „Kinylott a napraforgó.” 6. „Uteza ezeza.” 7. „Szolgbíró jársbíró.” 8. „Erdő erdő.” 9. „Szeretlek szeretlek.” 10. „De fám, de fám.” — Ára 1 frt 50 kr. — Továbbá megjelent „Margitszigeti rózsák.” Legújabb eredeti eszadás; zongorára szerző Nicolich Sándor. Ára 1 frt.

CSARNOK.

A hány ház, anynyi szokás. Ezt a közmondást alig bizonyítja valami találobban, mint az, hogy míg minálunk a „számár” titulus teljességgel nem tartozik a Pesti Művelt Társalgó által ajánlott bökök közé, addig keleten valóságos kitüntetés, ha valakit „számár”-nak vagy „bival”-nak neveznek. Igy pl. II. Merván khaliffát csupa tiszteltből czimezték eként: „A számár Merván.” Mungo Park afrikai útazó pedig beszéli, hogy egy szerecsen fejedelem udvarában a költő aként kezdé a fejedelemről szóló dicsőtő énekét: Téged énekellek felséges úr, Bivalnak sarja.

Sok különözsége szokott lenni a nagy embereknek. Ilyenül említtük fel, hogy Conti herczegnek legkedvesebb mulatsága az volt, ha ugathatott. Egy ízben XIV. Lajosnál fényes társaság gyűlt össze. A herczeg el nem nyomhatva ugatás-vágyát, egy mellékszobába vonult, ki nyitotta az ablakot s kiugatott azon.

Erasmust megintette a pápa, a miért nem tartja meg a bójtót. A tudós így válaszolt: „Legyen meggyőződve Szentséged, hogy a szívem tökéletesen katolikus, de engedje meg egyúttal kijelentem, hogy a gyomrom, — no az egészen lutheranus.

Klopstock, régi vágyát teljesítendő, meglátogatta Bernstorffot a szász minisztert. A miniszter el levén foglalta, a költő kénytelen volt az előszobában várakozni, hol ugyanoly járathat mint ő, egy katonatiszt is üldögélt. Társalogni kezdtek. „Ön hát csakugyan a Mesias írója?” kérdé egy idő múlva a tiszt. „Igen, szolgálatára,” válaszolt Klopstock. „De istenem” folytató a tiszt, „hiszen ön olyan értelmesen beszél!”

Csak jószívű ember tud jóízűen nevetni.

A társaságban csak a szellemes és ostoba emberek tűnnek ki.

— Nemde, aszszonyom, már negyven év óta nem volt gyönyörűbb tavasz?
— Mily udvariatlan!

XIV. Lajos kérdezte Bossual-tól, hogy erkölcsös ember mehet-e komédiába? A prelatus így válaszolt: fontos okok vannak ellene és nagy példák vannak mellette.

Egy amerikai lap recensense a következő rövid kritikát írta Wadder énekesre: „Röviden szólva Wadder úr úgy énekel mintha lábát dugta volna gégéjébe és hangján állott volna.

Nagy Frigyes halála napján óriási népcsoport járt kelt Berlin utcaiban. Valaki kérdé szomszédjától: „Mibaj, tűz ütött tán ki?” — „Ellenkezőleg” válaszolt a kérdezett „egy nagy tűz aludt ki.”

Fölötte részeges volt a fiu. Atyja gyakran dorgálta, de hiába. Egy ízben így fakadt ki az öreg: „Szerencsétlen! helyzetemben én isten és ördög előtt szegyenlenék így élni.” — „Oh, azok előtt legkevésbé van okom szegyenem,” válaszolt a fiu, „mert kizárólag ez a két személy az, a kinek nem tartozom.

VEGYES HIREK.

— Erzsébet királyné e hó 8-án érkezett Párisba és a Vendôme téren épült „Bristol” szállodában vett lakást. A királyné üdének e egészségesebb látszik. Ugyanaz nap tisztelegtek ő felségénél az osztrák-magyar követség és konzuli hivatal tagjai. A királyné átöltözködése után megtekintette lovait. Állandóan öt kocsit áll rendelkezésre ő felsége és kísérete részére.

— Néhai Inezedy László, volt 1848—49. honvédezredes temetése f. hó 5-én folyt le. Részt vett abban gazdag és szegény, öreg és ifju jelétül annak, hogy az, kit most átadunk a földnek, melynek szabadságáért küzdött és szenvedett, társadalmunk egyik kiváló alakja volt. Koporsóját a gyászoló családtagokon kívül városunk és megyénk egész intelligenciájáa őszinte bánattal állotta körül,

fájlalva az elhunytban nemzetünk egyik nagy fiát, ki egész hosszu életén keresztül lankadatlan buzgósággal küzdött nemzeté és egyháza jóléte és dicsőségeért. Koporsóját számos koszoru fedte. Ott láttuk a br. Kemény Dénesné, br. Kemény Istváné, Jokszman Nándorné, özv. Donogány Jakabné által küldött koszorukon kívül az enyedi casino, Zeyk Károly főispán és az 1848—49-iki honvédek koszoruit is. Az elhunyt felett dr. Bartók György ev. ref. lelkész tartott művészileg kidolgozott könyörgést, röviden vázolván az elhunyt-nak halhatatlan érdemeit, a nagy veszteséget, melyet halála okozott. A könyörgés után impozáns menet kísérete ki a boldogulatat az ev. ref. sirkertbe. Béke lengjen porai felett!! — Ugyanez nap történt polg. isk. tanító, Eck Emil temetése is, a helybeli megyei kórházból. Nehány napi szenvedés után kialakult az ifju élet, melyhez ismerői oly nagy reményeket fűztek. Testvérei hiv szerető testvért, tanító társai egy ifju munkaszerető társukat vették el benne. Sirjánál tanító társai nevében Sebestyén Sándor, polg. iskolai tanító búcsuzott el gondolatokban dús, emelkedett szellemű rövid emlékbeszédben, esetetve a veszteséget, mely ez ifju halottban, a növelésügyet oly érzékenyen sújtá. Áldott legyen emlékezte!!!

— Köszönetnyilvánítás. A Bethlen-főtanoda theologiai dalkara Eck Emil, polg. iskolai tanító temetésén szíves volt közreműködni, mely nemes tettért fogadják a t. dalkór a tanító-testület szíves köszönetét. — Nagy-Enyeden, 1882. márcz. 10. Dancs Samu, igazgató.

— Bényei színigazgató előnyösen ismert színtársulatával engedélyt nyert a tanácsól hogy ápril haván kezdve előadásokat rendezhessen városunkban.

— Czirner Nándor körjegyző e hó 9-én, d. e. porondutezai lakásán még eddig teljesen föl nem derített okból szíven lötte magát. Özvegvet és 8 árvt hagyott maga után.

— Rajner (Reiner) József lapunk buzgó munkatársa, gyulafehérvári ügyvéd és városi tanácsos vezetőnevének „Rejöd”-re kért átváltoztatása t. e. 11,242. sz. belügyminiszteri rendelettel megengedtetett.

— A himlőről. A március 4. és 11. közt lefolyt héten hólyagos és vörös himlőben 5—5 megbetegülés fordult elő városunk területén; halálozás nem történt.

— A maros-ludas-besztercei vicinális vasút engedélyezése iránt a tárgyalások e hó 3-án befejeztettek. A megállapított engedélyokmány szerint a vasút a m. kir. államvasutak keleti vonalának marosludasi állomásától indulva ki s M. Záh, K. Sármas, N. Czég, Szt. Mihálytelke, Lekence, Kerlés, Szeretfalva és Besenyő községek határára keresztül Beszterceig vezetettnek. — A vasútvonal hossza 115 kilométer; építési költsége 2376.000 frttal lett megállapítva.

— M. Igenben negyven frtos strkóvet emelnek közadakozás útján néhai Török Ferencz volt m. igeni tanítónak. Szép és követésre méltó példa.

— M. Igenben és vidéken öt hét óta uralkodik a hólyagos himlő. Sokan halnak el benne. Az iskolák zárva vannak.

— Vásárhelyi László gombási ref. lelkész közelebről nagy szavazattöbbséggel Csombordon pappá választották. Ohajjuk, legyen működése áldásos az egyháza nézve.

— Munkácsy és neje pénteken délben útaztak el a fővárosból vissza Párisba.

— A „Deutscher Schulverein”-ről múlt számunkban ígértük volt, hogy az általa vagy ellene indított mozgalmakról értesítjük t. olvasóinkat. Tudatjuk — és pedig a legnagyobb örömmel, — hogy Temesvárott gyűlést szándékoznak tartani a délmagyarországi németek a végre, hogy megállapítsák azokat a módozatokat, melyekkel visszaütásítsák a „D. S.” által hozzájuk intézett felhívást. A gyűlésen hir szerint roppant tömeges látogatásra van kilátás. — Mindnyájunk elismerésére méltó intézkedés!

— Kossuth Lajos befejezte Iratainak utolsó (harmadik) kötetét.

— Bienert báró tábornagy, Galiczia hadparancsnoka az occupatio óta, Krakóban meghalt 57 éves korában.

— Szakállas fiu. Oroszország egyik falujában közelebről adtak be a községi iskolába egy 8 éves fiút, kinek teljesen szakállá van, a mellett hogy a fiu a szakállhoz illő kifejelettséggel és erővel bír, mely utóbbi gunyolódó tanuló-társainak eldöngetésében gyakran érvényesül.

— New-Yorkban „magyar protestáns egyházközség” alakítására bocsátottak ki felhívást Eszterházi Pál gróf, bányagazgató és Kecskeméti Ferencz ifju prot. pap. A felhívás nem volt elhangzó szó s ma már New-Yorkban magyar nyelven folyik ott élő hazánkfiainak isteni tisztelete.

— Atwater vegyész legújabb vizsgálatai azt derítették ki, hogy — a közepes marhahúst véve egységnek (100), a húsmeük közül legtöbb tápláló erővel bír a füstölt sonka (157.0), azután sorban a füstölt marhahús (146.0), kövér disznóhús (116.0), kövér marhahús (112.0), réczehús (104.0), még kevesebbel a többi húsmeük. Más nemü ételek közül első a lefőzött tejből készült sajt (159.0) azután ugyanaz le nem főzött tejből (151.0), vaj (124.1), tejfellel vegyített tejből készült sajt (103.0), tyúktojás (72.0), tehén-tejföl (56.0), tehén-tej (23.8), a lefőzött tehéntej végre legesekélyebb (18.5) táperezü.

— Égő tóban gyönyörködtek a minap Laibach mellett Zirknitz helység lakói. — A tó jege alatt valaki száraz sást gyujtott meg s így terjedt el a tűz a jégtábla alatt, mely, miután a tó vize az idei gyenge tél folytán oldalatti üregekbe szívargott, megmaradt a meder fölött.

— A tek. postagazgatóság figyelmébe ajánljuk azon keletlen körülményt, hogy a legkésőbb tíz órakor érkezett postai küldeményeket leggyakrabban délután 4—5 órakor kapja az ember. Sokszor megessék, hogy valamely levélre sűrűszen, postafordultával választ kellene írni, mit akárhányszor a miatt, hogy oly későn levélre már nem számítva, résen nem voltunk, kénytelenek vagyunk talán saját kárunkra elmulasztani. Nem volna-e helyén e tekintetben intézkedni? (Beküldetett). — Részünkről is csatlakozunk ez óhajához, a kiknek olykor egy félóra késedelem is baj. — Szerk

Szerkesztői üzenetek.

Mindazon vidéki levelezőink, kik újabban megtisztelték ígéretekkel, fogadják e helyütt szives köszönetünket. Számítunk ígéretek bevéltására.

K. K. Budapest Ellenkezőleg, kérjük továbbra is mindig szerdán küldeni. Nagyobb terjedelmű műveket egyelőre nem közölhetünk, kisebbet szívesen.

Lapáti. Hát „haragszik rám az én rózsám, mert nem szól?” vagy mi?

Erdősi. Vizakna. Kérünk, ha lehet.

MEGHÍVÁS.

A nagyenyedi önk. tüzoltó-egylet évi rendes **KÖZGYŰLÉSÉT** folyó márcz. hava 19-én, d. e. 10 órakor, a városháza dísztermében tartja meg. Miről az egylet működő, alapító és pártoló tagjait a gyűlésen minél tömegesebb megjelenés végett a parancsnokság ezennel értesíti.

Az önként. tüzoltó-egylet parancsnokságának N.-Enyeden 1882. márcz. 4-én tartott gyűléséből.

O. Veress Gábor,

főparancsnok.

Málnási Károly,

segédtitkár.

KÖZGAZDASÁG.

A gyümölcsfa-tenyésztés arany szabálya.

Ezen czim alatt állította össze az altenburgi gyümölcsészeti társulat a gyümölcsfa-ültetés és ápolás főbb szabályait, melyeket a tavaszi munka kezdetével időszerűnek látunk kevéssé tájékozott gyümölcsfa-tenyésztőink figyelmébe ajánlani a következőkben:

1. Magaslatoakra főleg cseresznyét, diót, alantabb helyekre szilvát, észak és keleti lejtőkre almát, déli és nyugotira körtét kell ültetni. A gyümölcsfák között legjobban kiállja a szárazságot a cseresznye, a nedvességet a szilva.

2. Legjobb talaj gyümölcsösnek az olyan nedves, agyagos föld, melyben még gyümölcsfa sohasem volt. Az állandó talaj, vizes hely gyümölcsösnek nem való.

3. Ősszel tágas gödröket kell ásni s az azokból kihányt földet, ugy a gödröt is igen jó télen át trágyalével megöntözni. A fákat csak tavasszal kell azokba elültetni.

4. A csemetékét mindig csak oly faiskolából kell beszerezni, hol biztosak vagyunk, hogy csak egészséges, gazdag gyökerű és egyenes növényű fűszereket kapunk s melyeknek már legalább is egy-két éves koruk van.

5. A fajokat, tekintettel a zordabb vagy melegebb fekvésre, valamint a talajnak nedvességi viszonyaira, szintén vigyázva kell kiszemelni.

6. A lány magu gyümölcsfákat (alma és körte) rendszeren legalább is 10 méternyi távolságra kell ültetni egymástól; kezdetben lehet még közéjük meggy, barack- vagy szilva is ültetni, melyek tenyésztetők már akkorra rendszeren bevérgzik, mikorra amazok korenájá a teljes kiterjedést eléri.

7. Ültetés előtt a legerősebb gyökereket meg kell metszeni és iszappal bekenni. A rostgyökereket az ültetésnél nem kell eltávolítani.

8. Mielőtt a fát elültetjük, a karót akképpen kell a földbe szúrni, hogy egészen függőlegesen álljon; a gödröt pedig az ültetés előtt jó % részben fel kell a kihányott földdel tölteni, mire a fűszereket beállítva, rostgyökereit jól szétterjesztjük s a földet csak lassan szórva rájuk, a gyökérzetet jól beiszapoljuk. A földet az iszapolás után ugy kell eligazítani, hogy az ültetés körül tányérforma mélyedés maradjon. Fris trágyát soha sem szabad a gödröbe tenni.

9. Nagyon nedves, sekély talajnál előnyösebb a halomra ültetés. Az újonnan ültetett fánál nem szabad a gyökereknek oly mélyen jutnia a földbe, mint a faiskolában állott, és míg a föld meg nem ülepedett, azt szorosra a karóhoz kötni sem tanácsos. Mélyen való ültetés nagy hiba.

10. A karónak nem szabad a fa koronáját érintenie s attól délnyugat felé kell állania. Még jobb ha az ültetés két karó közt oly formán erősített meg, hogy ezek a fűszereket ne dörzsölhessék.

11. Tanácsos az elültetett fákat a tavaszi szelek ellen szalmával körülfekerni, a nyúlak károsítása ellen mész, korom, marhavér, trágyaléből álló keverékkel bekenni.

12. Az alma-, körte- és cseresznyefákat az ültetésnél semmit, vagy csak igen keveset kell visszametszeni, csak a második évben ajánlatos a nagyobb mérvben való visszametszés, különösen gyöngye hajtásoknál. Szilva-féléket 5—6 szemre kell visszametszeni.

13. Eleinte évenként, később minden 2—3 évben szükséges ősszel (leghelyesebben augusztus vége felé) a sűrűn álló s egymást keresztező hajtásokat kivágni. A száraz ágak minden évben eltávolítandók.

14. A törzsen és ágakon található mindennemű sérüléseket, fagyfoltokat gondosan ki kell metszeni és hidegen folyó oltóviaszszal bekenni; régiebb fánál a lehámlott helyek kátránnyal is bekenhetők. Csonka és beteg ágakat öben kell levágni és a sebhelyet bekenni.

15. A mohát, zuzmót és elszáradt kérget vakaró vassal vagy acél-sodronykefével kell eltávolítani s a fa-

törzsöt s a fának vastagabb ágait időnként mészoldattal és szarvasmarha-trágyából álló keverékkel kell bemázolni.

16. A fa körülletét minél gyakrabban, de legalább évenként kétszer 1 méternyi kerületben fel kell ásni s korhadat trágyával beteteríteni.

17. Űszögös és rágos elfajulásoknál a kivágáson és betapasztáson kívül igen ajánlatos még a beteges helyeknek trágyalével és káli sóval, vagy fahammal való bekenése is.

18. A gyümölcsfákat erősebb faképződés végett tavasszal, a termő rügyeknek jobb kifejlése végett pedig július és augusztusban kell megtrágyázni, és pedig higitott trágyalével. A trágyalévet a törzstől aránylagos távolságban vedrók vagy gyűrűforma árok által kell a gyökerekhez vezetni.

19. Elhalni látszó, régiebb gyümölcsfákat az ágaknak visszametszése által kell megifjítani, értéktelen fajtákat pedig oltás által megjavítani. Régi fagödörbe ugyanazon fajta gyümölcsfát nem szabad ültetni.

20. A folyó oltó faviasz 40—50 gramm szeszen gyöngye tűz mellett kevert 250 gramm fehér szurokból áll, melybe még 20—30 gramm fagygyut nem árt bele keverni. A közönséges oltó viasz pedig 5 rész repceolaj, 1 rész disznózsír, 1 rész terpentin, 1 rész kolofoniumból készül.

Apróbb közlemények.

* **Borászati törzskönyv.** A földmívelési- ipar- és kereskedelemügyi m. kir. miniszter megbízásából Miklós Gyula orsz. borászati kormánybiztos összeállította Magyarország nagyobb bortermelői eladásra bevezetett borainak kimutatását. Az összeállítás könyvalakban jelent meg és borászati törzskönyv czímet visel. Czélja egyrészt könnyű és pontos átnézetet adni a kereskedelmi világnak az országban eladásra szánt levezetett borokról, másrészt a termelőknek borkészleteik értékesítésére segédkezet nyújtani. A törzskönyv a nevezetesebb fajta borok szerint felszlik hat külön szakaszra, úgymint: aszú, mászás és szamorodni, peesenye vagy esemege bor, asztali fehér bor, vörös bor és siller. A törzskönyvben felsorolva vannak a termelő neve és lakhelye, a hely, hol a bor bevezetve van. A törzskönyvben levő összesítés szerint az országban bortervekint a következő fajta és mennyiségű borok vannak eladásra készletben.

Borvidék

Borfaj	Dunán imen	Dunán túl	Tiszán innen	Tiszán túl	Királyhágón túl	Összesen
Asszúbor	436	16	4122	45	104	4723
Szamorodni	3	—	19301	583	50	19977
Peesenyebor	10163	7458	3796	6574	8509	36501
Fehérbor	71265	130630	34103	50870	25225	321093
Vörösbör	1578	25596	1169	15105	443	43891
Siller	2812	17027	941	5304	1694	27773

Az 1882-ben eladásra bejelentett bormennyiség tehát 453.981 hektoliter, mely mérsékelt számítás mellett 7—8 millió forint értéket képvisel.

* **Fogasolni vagy hangerezni kell-e az őszi vetéseket tavasszal?** E pro és contra már oly sokat vitatott kérdésnél nem lehet általános elhatározni, hogy melyik eljárás a jobb, hanem a gazda belátása szerint, hol a másiknak adandó az előny. A télén és tavasz kezdetén uralkodott időjárás mutatja meg, vajjon fogasolni vagy hangerezni kell-e az őszi vetést. Ha télén át sok hó esett, a talaj a hó alatt nem volt megfagyva, a tavasz pedig esővel kezdődik, mi által a talaj összetörmöcsök s reá következő tiszta napokon talán kérgessé is válik a fölülete, akkor mindenesetre a fogasolás lesz helyén. — Igaz, hogy a fogas egy-két növényt ki fog szaggatni, de ez nem tesz semmit, mert a fogasolás folytán a megmaradt növények annál jobban fognak növekedni. Ha azonban a tél fagygyal készült be, a hóolvadás után pedig napos idő következik, úgy, hogy hosszabb időn át a talaj nappal kienged, éjjel pedig megfagy, miáltal a növény gyökérzete mindinkább kiemelkedik a talajból, akkor a mint csak lehetséges, meg kell hangerezni a vetést, hogy a gyökerek a földbe nyomassanak, még mielőtt a szárító éj-napegyenlőségi szelek a növényeket igen kiszáritanák. Az időjárásról kívül sok függ még a talajtól; a laza talajon inkább a henger, a kötött talajon inkább a fogas leendő helyén.

* **A nemes fűz a part- és töltésvédelem szolgálatában.** Azon fűzfajok, melyek fává nem nőnek és vesszőalakban 3—4 méter magasságot is elérnek és ennél még hosszabb gyökereket eresztenek, a folyók szabályozásánál megbecsülhetetlen szolgálatot tesznek, ha a part, illetőleg a töltés lába mellett azok hosszában 5—50 sorban egymástól 60 cm. távolságra dugványoztatnak. Mert a dugványok néhány hónap alatt megnöve, tömör, de ruganyos sorfalat képeznek, mely a töltéshez a hullámcsapás és jégzajlás pusztító hatása ellen teljesen megvédi; gyökerei pedig a földet kötik meg és úgy az alámosás és elsodrás ellen biztosítják. Ily jóféle fűzfajok a salix uralensis s. purpurea s. viminalis. Ova intünk azonban fává növe fűzfajoknak és általában fának az árterbe ültetése ellen, mert nemcsak semminemű védelmet nem szolgáltatnak, hanem még jég-törölődést idéznek elő, sőt ezáltal gyökereitől kiszakítván, a talajt is megrongálják.

PIACZI ÁRAK.

Márczius hó	N.-Enyed 9-én		Balázsfalva 9-én		Tóvis 8-án		Abrudbánya 6-án	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
Buza } legszebb	9	00	8	00	7	50	11	00
	8	00	—	00	7	00	—	00
Rozs } legszebb	5	50	5	25	5	50	—	00
	5	25	—	00	5	00	—	00
Árpa } legszebb	—	00	4	20	—	00	—	00
	—	00	—	00	—	00	—	00
Zab } legszebb	4	00	3	50	3	50	2	75
	3	60	—	—	2	90	—	—
Török-buza	5	00	4	25	5	00	6	00
Fuszulyka	—	—	—	—	—	—	—	—
Burgonya	—	—	—	—	—	—	—	—
1 Kilo marhahús	—	40	—	40	—	40	—	34

Nyomatott Pollák Mornál N.-Enyeden.

Hivatalos árfolyamok a budapesti áru- és értéktőzsdén 1882. márcz. 10.

4% Magyar aranyjárdék	85.—
Magyar vasúti kölcsön	130.85
Magyar kel. vasúti államkötv. I. kibocsátás	106.25
Magyar kel. vasúti államkötv. II. kibocsátás	92.75
Magyar kel. vasúti államkötv. III. kibocsátás	00.00
Magyar földterhermentesítési kötvény	97.50
Magyar földterhermentesítési kötvény záradékkal	94.75
Temes-bánáti földterhermentesítési kötvény	96.—
Temes-bánáti földterhermentesítési kötvény záradékkal	94.50
Erdélyi földterhermentesítési kötvény	95.00
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	94.—
Magyar szőlődezsma-értékpapír	97.—
Magyar nyeresémi-sorsjegy-kölcsön	—
Tiszszabályozási és szegedi sorsjegy	107.25
Osztrák járdék papírban	73.75
Osztrák járdék ezüstben	74.75
Osztrák járdék aranyban	91.75
1860-ki államsorsjegyek	131.—
Osztrák-magyar bankrészevény	812.—
Magyar hitelbank-részevény	290.—
Osztrák hitelintézet-részevény	298.—
Ezüst	—
Cs. és kir. arany	5.62
20frankos arany (Napoleon'd'or)	9.56
Német birodalmi márka	58.70

Felelős szerkesztő: Dr. Boros Gábor.

Kiadó-tulajdonos: Pollák Mór.

Sz. 6208.—1881. tkvi.

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóság részéről közlé, hogy benedeki Kriszán Onuk végrehajtható 156 frt tőke és járuléka követelése kielégítése végett végrehajtható szent-vedő Krisztea Vaszília benedeki lakosnak a benedeki I. Rész 153. sz. tjkben A + 328/1, 328/2 és 329. helyrajz szám alatt fekvőkiből feleresz 1056 frtban megállított kiküldési árban, vagy azon alól benedek község előjárásági helyiségében 1882. évi május hó 1-én délelőtt 10 órakor tartandó nyilvános árverészen eladtnak.

Venni szándékozók kötelesek a kiküldési ár 10%-át készpénzben vagy pedig az 1881. évi LX. t-cz 42. §-ban jelzett árfolyammal számított oradékképesnek nyilvánított értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló a következő határidőben köteles a fel tételekben megnevezett kir. adó-, mint illetéki hivatalhoz lefizetni, az árverés jogerőre jutása után 15 nap alatt, a másodikát 30 nap alatt.

Különben az árverés megállapított feltételei alórti tkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt és a benedeki községi előjárásnál megtekinthetők.

A kir. járásbíró, mint telekkönyvi hatóságtól Nagy-Enyeden, 1882. február 18-án.

Jovján, kir. aljárásbíró.

Egy jó karban levő divatos

Amberg-féle zongora és egy Singer varrógép és más butordarabok eladandók. Ertekezhetni a tulajdonosnéval várszeguteza 490-dik szám alatt Nagy-Enyeden. 1—3

Diódon 150 holdos birtok

és egy 3 kerekű malom,

haszonbérbe, vagy örök áron eladó.

Értekezhetni a tulajdonossal N.-Enyeden, Tóvis utca 800. száma háznál.

Minthogy jelenlegi üzlethelyiségem évi bérlete 300 forintról 600 frtra emeltetett s mostani csekély haszonnal eszközölt forgalom mellett ily összegű bérletet fizetnem csak akkor lehetne, ha t. vevőim rovására 2—3%-al magasabb árban árulnék. Ezt azonban teljességgel nem akarván, elhatároztam, hogy midőn szerződés értelmében 1882. október hó 24-én a bérlet ideje letelik, más alkalmas helyre teszem át üzletemet és hogy az átköltözéskor megkönynyítsem, a fentebbi időtartamra

végeladást

eszközök tetemes árleengedés mellett.

Mire mélyen tisztelt pártfogóimat tisztelettel meghívom.

Bisztritsány Lajos.